

سؤالات امتحان نهایی درس: فارسی ۳	ساعت شروع: ۸ صبح	نام و نام خانوادگی:	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
رشته: کلیه رشته‌ها	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۶/۱۵	تعداد صفحه: ۴ صفحه
دانش‌آموزان (روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد) سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۴۰۱			
ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)		
	نمره		

قلمرو زبانی (نمره)	
۱	جمله «خالی شدن قلب سالک از آنچه جز خداست» در توضیح کدام اصطلاح عرفانی آمده است؟ (الف) استغنا (ب) اشتیاق (پ) تجرید (ت) تفرید
۲	در کدام بیت، واژه‌ای هم‌معنی واژه «جبهه» به کار رفته است؟ (الف) دلم را داغ عشقی بر جبین نه (ب) الهی سینه‌ای ده آتش افروز (پ) زبانه را بیانی آتشین ده (ت) در آن سینه دلی وان دل همه سوز
۳	برای هریک از واژه‌های مشخص‌شده، یک برابر معنایی مناسب بنویسید. (الف) بخروش چو شرزه شیر ارغند (ب) دستتان را بر چشم‌های درشتتان، حمایل کرده بودید.
۴	در کدام گزینه غلط املایی وجود دارد؟ (الف) مرد نقال از صدایش ضجه می‌بارید. (ب) گفتم: «د بگیر که این ناز شصت باشد.»
۵	در بیت زیر، واژگانی را که در زبان فارسی «هم‌آوا» دارند، مشخص کنید. «از بهر تو صد بار ملامت بکشم گر بشکنم این عهد غرامت بکشم»
۶	در هریک از موارد زیر، املاي واژه‌ای نادرست است؛ شکل درست آن را بنویسید. (الف) هنگام چریق آفتاب کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم. (ب) صدای مهیب آن، صدای کودکانه اما خشک کلاش را در خود حزم می‌کرد.
۷	املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (الف) تنها برای تعلیم گرفتن، (شیخ / شبه) شما را در میان تاریکی تعقیب می‌کردم. (ب) چو عاجز گشت خسرو در جوابش (پ) سیاهوش چنین گفت کای شهریار که دوزخ مرا زین سخن گشت (خار / خوار)
۸	در هریک از مصراع‌های زیر، فعل‌های مشخص‌شده را از دیدگاه معنایی بررسی کنید. (الف) گفت: «نزدیک است والی را سرای؛ آنجا شویم» (ب) گفت: «می‌بسیار خوردی؛ زان، چنین بی‌خود شدی»
۹	نوع «نقش‌های تبعی» مشخص‌شده را در متن «ما پرندگان را نیز پیشوا و شهریاری است. نامش سیمرغ است و در پس کوه قاف، بلندترین کوه روی زمین، بر درختی بلند آشیان دارد.» بنویسید.
۱۰	با توجه به ابیات زیر، به پرسش‌های داده شده، پاسخ دهید. اگر خونین‌دلی از جور ایام به آن کس می‌رسد زین گنج بسیار لب خندان بیاور چون لب جام که باشد شادمانی را سزاوار (الف) مفهوم نشانه «ان» را در واژه «خندان» چیست؟ (ب) در بیت دوم جمله «هسته (پایه)» و جمله «وابسته (پیرو)» را مشخص کنید.
ادامه سؤالات در صفحه دوم	

سؤالات امتحان نهایی درس: فارسی ۳		ساعت شروع: ۸ صبح		نام و نام خانوادگی:		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
رشته: کلیه رشته‌ها		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۶/۱۵		تعداد صفحه: ۴ صفحه	
دانش‌آموزان (روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۴۰۱)							
ردیف		سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)					
نمره							
۱۱	در این بخش از سروده «مهدی اخوان ثالث»، کدام ویژگی دستوری زبان کهن به کار رفته است؟ «بر درختی که به زیرش ایستاده بود/ و بر آن بر تکیه داده بود»						
۱۲	نوع «حذف» را در هریک از عبارات زیر، مشخص نمایید. الف) زندگی، سخت آلوده است و انسان ماندن، سخت دشوار. ب) تو نیز تیرانا، گشاده‌دستی و کرامت را از درختان میوه‌دار بیاموز.						
۱۳	در بیت «محرم این هوش جز بی‌هوش نیست/ مر زبان را مشتری جز گوش نیست»: الف) وابسته و وابسته را مشخص کنید. ب) نوع وابسته و وابسته را بنویسید.						
۱۴	نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را در جمله زیر، بنویسید. «او بنده خود را عاشق خود کند، آنگاه بر بنده عاشق باشد و بنده را گوید: تو عاشق و محب مایی.»						
۱۵	با توجه به نوشته زیر، درستی یا نادرستی هریک از موارد داده شده را تعیین کنید. «دیدم چپ و راست مهمان‌ها دراز کشیده‌اند. گفتم: «آقای مصطفی خان خیلی معذرت خواستند که مجبور شدند بدون خداحافظی با آقایان بروند.» الف) «و» در جمله «چپ و راست مهمان‌ها دراز کشیده‌اند» پیوند هم‌پایه‌ساز است. ☐ درست ☐ نادرست ب) «که» در جمله «ماقبل پایانی، پیوند وابسته‌ساز است. ☐ درست ☐ نادرست						
قلمرو ادبی (۵ نمره)							
۱۶	کدام گزینه، مصراع دوم بیت زیر، است؟ «ترسم تو را ببیند و شرمندگی کشد الف) ای محسن شهید من، ای حسن بی‌گناه ب) یوسف، بگو که هیچ نیاید برون ز چاه						
۱۷	مصراع نخست کدام بیت، نادرست است؟ الف) ماه آمده به دیدن خورشید، صبح زود ب) لبریز زندگی است نفس‌های آخرت یا ماه بی‌ملاحظه افتاده بین راه؟ آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه						
۱۸	مصراع دوم بیت زیر را بنویسید. «تو بودم کردی از نابودی و با مهر پروردی»						
۱۹	شعر زیر، بر پایه «گفت‌وگو» یا «سؤال و جواب» سروده شده است؛ این نوع گفت‌وگو در اصطلاح ادبی، چه نام دارد؟ «نخستین بار گفتش کز کجایی؟ بگفت: از دار ملک آشنایی بگفت: آنجا به صنعت در چه کوشند؟ بگفت: انده خرنده و جان فروشند»						
۲۰	با توجه به متن «با خود اندیشیدم که باز برای ما چه خوابی دیده‌اند؟ آنگاه سر خویش گرفتم و راه مدرسه در پیش»: الف) واژگان پدیدآورنده آرایه لفظی «سجع» کدام‌اند؟ ب) یک مورد کاربرد کنایه مشخص کنید.						
۰/۲۵							
۰/۲۵							
ادامه سؤالات در صفحه سوم							

سؤالات امتحان نهایی درس: فارسی ۳		ساعت شروع: ۸ صبح		نام و نام خانوادگی:		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
رشته: کلیه رشته‌ها		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۶/۱۵		تعداد صفحه: ۴ صفحه	
دانش‌آموزان (روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۴۰۱)							
ردیف		سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)					
نمره							
۲۱	ترکیب «کلید گنج مروارید» در سروده زیر، نمایانگر کاربرد کدام آرایه ادبی است؟ «این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد»						
۲۲	شاعر، در بیت زیر، با بیان کدام واژه، مفهومی غیر حقیقی (مجاز) اراده کرده است؟ «در پیشگاه اهل خرد نیست محترم هر کس که فکر جامعه را محترم نداشت»						
۲۳	کدام یک از واژگان مشخص شده در عبارت زیر، «مشبه‌به» است؟ «فرآش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترد و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نیات در مهد زمین بی‌رورد.»						
۲۴	با توجه به هریک از گزینه‌های زیر، پاسخ درست را برگزینید. الف) بیت «آنجا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد / غیر از شب آیا چه می‌دید، چشمان تار من و تو؟»، آرایه «جناس» دارد یا «تضاد»؟ ب) در سروده «ناگهان انگار بر لب آن چاه سایه‌ای را دید / او شغاد آن نابردار بود» کاربرد آرایه ادبی «ایهام» مشهود است یا «اغراق»؟ پ) آرایه بارز بیت «همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو پیوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی»، «تضمین» است یا «تلمیح»؟						
۲۵	آرایه ادبی مناسب با هر بیت را برگزیده، در برابر آن بنویسید. (یک آرایه، اضافه است)						
	الف) رخ شاه کاووس پر شرم دید		سخن گفتنش با پسر نرم دید		۱- حس آمیزی		
	ب) شانه می‌آید به کار زلف در آشفستگی		آشنایان را در ایام پریشانی پیرس		۲- متناقض‌نما		
	پ) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر		کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی		۳- حسن تعلیل		
					۴- اسلوب معادله		
۲۶	کدام یک از ابیات زیر را می‌توان بیتی از یک «غزل اجتماعی» دانست؟ الف) فکری ای هم‌وطنان در راه آزادی خویش ب) آیین طریق از نفس پیر مغان یافت بنمایید که هر کس نکند مثل من است آن خضر که فرخنده‌پی‌اش نام نهادند						
۲۷	جای خالی عبارت زیر را به درستی پر کنید. «خوان هشتم برگرفته از کتاب اخوان ثالث است.»						
۲۸	نام آفرینندگان هریک از آثار زیر را بنویسید. الف) مثل درخت در شب باران ب) دری به خانه خورشید						
قلمرو فکری (۸ نمره)							
۲۹	مراد از «سر پر زدن» در عبارت «به قول بیرجندی‌ها در این دو شهر، تنها، یک سرپری زدیم» چیست؟						
۳۰	سروده زیر را می‌توان نمایانگر کدام صفت برجسته گوینده آن دانست؟ «با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی‌ست ما را فراغتی‌ست که جمشید جم نداشت»						
۳۱	«صرف کردن صیغه بلعت» در عبارت زیر، نمایانگر چه مفهومی است؟ «مهمان‌ها بدون تخلف، تمام و کمال دور میز حلقه زده، در صرف کردن صیغه بلعت اهتمام تامی داشتند.»						
ادامه سؤالات در صفحه چهارم							

سؤالات امتحان نهایی درس: فارسی ۳	ساعت شروع: ۸ صبح	نام و نام خانوادگی:	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
رشته: کلیه رشته‌ها	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۶/۱۵	تعداد صفحه: ۴ صفحه
دانش‌آموزان (روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد) سراسر کشور در نوبت شهریورماه سال ۱۴۰۱			
ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)		
نمره			
۳۲	بیت زیر نمایانگر کدام یک از وادی‌های هفت‌گانه عرفان است؟ «صدهزاران سایه جاوید تو گم شده بینی ز یک خورشید تو»		
۳۳	مولانا در مصراع نخست بیت زیر، چه کسانی را سزاوار هم‌نشینی عارف (نی) دانسته است؟ «نی حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید»		
۳۴	کدام بیت بیانگر داوری مردم درباره «سیاوش» است؟ الف) سر پُر ز شرم و بهایی مراست ب) همی داد مژده یکی را دگر اگر بی‌گناه مراست که بخشود بر بی‌گناه دادگر		
۳۵	با توجه به سروده زیر، مقصود نقال از «قصه درد» چیست؟ «همچنان می‌رفت و می‌آمد / همچنان می‌گفت و می‌گفت قدم می‌زد / قصه است این قصه؛ آری قصه درد است»		
۳۶	«دست انابت به امید اجابت به درگاه حق - جل و علا - برداشتن» و بیت زیر، بر کدام مفهوم مشترک تأکید دارند؟ «بنده همان به که ز تقصیر خویش عذر به درگاه خدای آورد»		
۳۷	در سطرهای زیر بر چه نکاتی تأکید شده است؟ «چه حرف تازه‌ای برای گفتن مانده است، یا چه چیز تازه‌ای برای نوشتن. که بتواند عشق مرا یا سجایای ارزشمند تو را بازگو کند؟»		
۳۸	در سروده زیر، مقصود شاعر از «نان و هوا» چیست؟ «نان را از من بگیر، اگر می‌خواهی / هوا را از من بگیر، اما / خنده‌ات را نه.»		
۳۹	معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. الف) از شنیدن اسم شهر، قند در دلم آب می‌شد. ب) هر که بی‌روزی است روزش دیر شد پ) تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته. ت) وصول به حُسن ممکن نشود الا به واسطه عشق. ث) مهمان‌ها سخت در محذور گیر کرده، تکلیف خود را نمی‌دانند. ج) سعی کردم که پا جای پای شما بگذارم؛ مثل برق و باد خودم را به سنگر برسانم. چ) برکش ز سر این سپیدمعجر بشبین به یکی کبود اورند ح) ز خورشید و از آب و از باد و خاک نگردد تبه نام و گفتار پاک خ) وانیامد در جهان زین راه کس نیست از فرسنگ آن آگاه کس د) به دستور فرمود تا ساروان هیون آرد از دشت، صد کاروان		
۲۰	پیروز و سربلند باشید. جمع نمره		

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: فارسی ۳	رشته: کلیه رشته‌ها	ساعت شروع: ۸ صبح	تعداد صفحه: ۲
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه			
دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه سال ۱۴۰۱			
ردیف	پاسخ‌ها		
	نمره		

همکاران گرامی، خدا قوت، لطفاً به پاسخ‌های درست و مشابه، نمره اختصاص دهید.

قلمرو زبانی (نمره ۷)

۱	پ) تجرید. ۰/۲۵ ص ۱۲۳	۰/۲۵
۲	الف) جبین. ۰/۲۵ ص ۱۶۳	۰/۲۵
۳	الف) خشمگین و قهرآلود. ۰/۲۵ ص ۳۵ ب) نگه‌دارنده، محافظ. ۰/۲۵ ص ۸۸	۰/۵
۴	ب) شست. ۰/۲۵ ص ۱۴۰	۰/۲۵
۵	بهر (بحر). ۰/۲۵ صد (سد). ۰/۲۵ ص ۲۰	۰/۵
۶	الف) چریغ. ۰/۲۵ ص ۶۰ ب) هضم. ۰/۲۵ ص ۹۲	۰/۵
۷	الف) شبج. ۰/۲۵ ص ۹۰ ب) صوابش. ۰/۲۵ ص ۲۱ پ) خوار. ۰/۲۵ ص ۱۰۱	۰/۷۵
۸	الف) شویم: برویم (فعل غیراسنادی). ۰/۲۵ ب) شدی: گشتی. (فعل اسنادی). ۰/۲۵ ص ۱۹	۰/۵
۹	شهریار: معطوف. ۰/۲۵ بلندترین کوه روی زمین: بدل. ۰/۲۵ ص ۱۲۰	۰/۵
۱۰	الف) صفت فاعلی. ۰/۲۵ ص ۱۵۳	۰/۲۵
	ب) هسته (پایه): به آن کس می‌رسد زین گنج بسیار. ۰/۲۵ وابسته (پیرو): که باشد شادمانی را سزاوار. ۰/۲۵ ص ۱۴۱	۰/۵
۱۱	کاربرد دو حرف اضافه برای یک متمم (بر آن بر). ۰/۲۵ ص ۱۰۴.	۰/۲۵
۱۲	الف) حذف به قرینه لفظی. ۰/۲۵ ص ۷۱	۰/۵
	ب) حذف به قرینه معنایی. ۰/۲۵ ص ۸۷	
۱۳	الف) این. ۰/۲۵ ب) صفت مضاف‌الیه. ۰/۲۵ ص ۴۷	۰/۵
۱۴	عاشق: مسند. ۰/۲۵ بنده: متمم. ۰/۲۵ ص ۵۳	۰/۵
۱۵	الف) نادرست. ۰/۲۵ ب) درست. ۰/۲۵ ص ۱۴۰	۰/۵

قلمرو ادبی (نمره ۵)

۱۶	ب) یا «یوسف، بگو که هیچ نیاید برون ز چاه». ۰/۲۵ ص ۹۷	۰/۲۵
۱۷	الف) یا: «ماه آمده به دیدن خورشید، صبح زود/ یا ماه بی‌ملاحظه افتاده بین راه؟». ۰/۲۵ ص ۹۶	۰/۲۵
۱۸	فدای نام تو، بود و نبودم؛ میهن، ای میهن. ۰/۵ ص ۱۱۷	۰/۵
۱۹	مناظره. ۰/۲۵ ص ۲۰	۰/۲۵
۲۰	الف) خویش، پیش. ۰/۲۵ ب) «برای ما چه خوابی دیده‌اند؟» یا «سر خویش گرفتم». ۰/۲۵ ص ۱۵۷	۰/۵
۲۱	استعاره. ۰/۲۵ ص ۱۱۳	۰/۲۵
۲۲	جامعه. ۰/۲۵ ص ۲۷	۰/۲۵
۲۳	فرآش. ۰/۲۵ ص ۱۲	۰/۲۵

ادامه پاسخ‌ها در صفحه دوم

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: فارسی ۳		رشته: کلیه رشته‌ها	ساعت شروع: ۸ صبح	تعداد صفحه: ۲
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۶/۱۵		
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه سال ۱۴۰۱				
ردیف	پاسخ‌ها			
نمره				
۲۴	الف) جناس. ۰/۲۵ ص ۸۴ ب) ایهام. ۰/۲۵ ص ۱۱۳ پ) تلمیح. ۰/۲۵ ص ۱۰			
۲۵	الف) ۱- حس آمیزی. ۰/۲۵ ص ۱۰۳ ب) ۴- اسلوب معادله. ۰/۲۵ ص ۴۹ پ) ۲- متناقض‌نما. ۰/۲۵ ص ۲۳			
۲۶	الف) یا: «فکری ای هم‌وطنان در راه آزادی خویش / بنمایید که هرکس نکند مثل من است». ۰/۲۵ ص ۲۶			
۲۷	در حیاط کوچک پاییز در زندان. ۰/۲۵ ص ۱۱۴			
۲۸	الف) شفيعی کدکنی. ۰/۲۵ ص ۵۷ ب) سلمان هراتی. ۰/۲۵ ص ۸۵			
قلمرو فکری (۸ نمره)				
۲۹	توقف کوتاه. ۰/۲۵ ص ۶۱			
۳۰	بلندنظری یا مناعت طبع یا قناعت. ۰/۲۵ ص ۲۷			
۳۱	تأکید بر خوردن غذا. ۰/۲۵ ص ۱۳۶			
۳۲	فقر و فنا یا وادی هفتم. ۰/۲۵ ص ۱۲۵			
۳۳	هجران کشیده‌ها یا کسانی که از محبوب خود دور شده‌اند. ۰/۲۵ ص ۴۷			
۳۴	ب) یا «همی داد مژده یکی را دگر / که بخشود بر بی گنه دادگر». ۰/۲۵ ص ۱۰۴			
۳۵	مرگ رستم. ۰/۲۵ ص ۱۱۰			
۳۶	توبه به درگاه خدا. ۰/۲۵ صص ۱۲-۱۳			
۳۷	شاعر عشق خود را با تازه‌ترین تعبیر بیان نموده‌است یا توصیف‌ناپذیری عشق. ۰/۲۵ ص ۱۵۵			
۳۸	ضرورت‌های زندگی. ۰/۵ ص ۱۵۰			
۳۹	الف) از شنیدن اسم شهر، لذت می‌بردم (خوش حال می‌شدم). ۰/۲۵ ص ۷۷ ب) هرکس از عشق بی‌بهره باشد، روزگارش تباه می‌شود. ۰/۵ ص ۴۷ پ) هسته خرمایی با پرورش و توجه او، نخلی بلند گردیده‌است. ۰/۵ ص ۱۲ ت) رسیدن به زیبایی، تنها به وسیله عشق، امکان‌پذیر است. ۰/۵ ص ۵۲ ث) مهمان‌ها به شدت گرفتار شده بودند و نمی‌دانستند چه کار کنند. ۰/۵ ص ۱۳۸ ج) سعی کردم دقیقاً از شما پیروی کنم؛ با سرعت خودم را به سنگر برسانم. ۰/۵ ص ۹۲ چ) این روسری سفید (برف) را از سرت بردار. بر تخت پادشاهی بنشین. ۰/۵ ص ۳۵ ح) هیچ‌یک از پدیده‌های جهان، آوازه نیک و گفتار پاک را نابود نمی‌کنند. ۰/۵ ص ۸۶ خ) کسی در جهان از این راه بازنگشته‌است؛ کسی از مسافت این راه، آگاه نیست. ۰/۵ ص ۱۲۲ د) به وزیر فرمان داد که شتربان، صد کاروان شتر درشت‌اندام از دشت بیاورد. ۰/۷۵ ص ۱۰۱			
۲۰	جمع نمره			
پیروز و سربلند باشید				